

Obrtnija.

Slovanska trgovska akademija.

Kranjska trgovska in obrtniška zbornica je v soboto dne 12. januarja na slovesen način praznovala petdesetletnico svojega obstanka in s tem petdesetletnico svojega, res blagoslovljenega delovanja v korist trgovine in obrtnosti na Kranjskem.

V proslavo tega jubileja je trgovska in obrtniška zbornica priredila slavnostno sejo, o kateri priobčimo običajno uradno poročilo že v kratkem.

Toda trgovska in obrtniška zbornica se ni zadovoljila samo s tem, da je s prireditvijo slavnostne seje poklicala občinstvu v spomin, kaj je tekom minolega polstoletja že storila koristnega za trgovino in obrtnost v deželi, nego poskrbela je tudi, da ostane ta dan sam v trajnem spominu celi deželi, da se bo s tem dnevom začela nova doba v gospodarskem življenju kranjske dežele.

Trgovska in obrtniška zbornica je v proslavo svoje 50letnice storila več sklepov v povzdigo domačega gospodarstva, mej katerimi zavzema prvo in najvažnejše mesto sklep, da se ustanovi slovenska trgovska akademija v Ljubljani.

Ta sklep je velevažen. Ravno vsled nezadostne strokovne izobrazbe pripadnikov trgovskega stanu se doslej trgovina pri nas ni mogla povzdigniti tako, kakor bi bilo pričakovati vsled lege naše dežele in vsled drugih ugodnih okoliščin. Naši trgovci so največ le samouki, premnogo jih je, ki še danes niso zmožni urediti si pravilno knjigovodstvo, katerim so tarifne knjige prave knjige skrivnosti, ki časih nimajo niti pojma, kje je kako stvar najbolje kupiti in kje jo je najlaglje prodati, da, ki časih niti kakovost najnavadnejšega blaga ne poznajo, tako da jih vsak količkaj premeten človek lahko oslepari.

Le bodimo odkritosrčni in spoznavajmo sami svoje napake: Sami smo krivi, da naša trgovina ne pride na zeleno vejo, ker nismo skrbeli za dobro strokovno nabrazbo, ampak vso vzgojo trgovskega naraščaja prepustili praktičnim trgovcem in pa tisti klaverni Mahrovi trgovski šoli v Ljubljani, v kateri se učenci niti najpotrebnejšega niso naučili.

Že davno so vti razumniki v deželi spoznali, da je potrebna višja slovenska trgovska šola, ako se naj naše trgovske razmere na bolje obrnejo. Razni faktorji so se tudi že dlje časa resno in temeljito posvetovali o tej zadevi. Zlasti se je „Trgovsko in obrtno društvo za Kranjsko“ mnogo bavilo ž njo ter vsestransko pretresalo, kako bi se najhitreje in najlaglje ustanovila trgovska šola, in kakšne vrste naj bi bila.

Naposled se je tega vprašanja lotila najpoklicanejša korporacija v deželi, to je naša trgovska in obrtniška zbornica. Izvolila je poseben odsek, ki je to zadevo v

mnogih sejah temeljito pretresel in se končno zjedini na to, da se ustanovi v Ljubljani trgovska akademija, kakoršne so v drugih mestih, na Dunaju, v Pragi, v Trstu in v Gradcu.

Slovenska trgovska akademija se ustanovi še letos. Trgovski zbornici se je namreč posrečilo, pridobiti izvrstnega strokovnjaka, ki prevzame vodstvo in bo učil strokovne predmete ter sestavil tudi potrebne učne knjige.

Učni jezik na trgovski akademiji bo slovenščina. Nekateri predmeti se bodo poučevali tudi v nemškem jeziku, ker je v nas popolno znanje nemškega jezika v trgovskem življenju neizogibno potrebno. Vsled tega se bodo gojenci slovanske trgovske šole v dveh jezikih popolnoma izvežbali in seveda si pridobili tudi še znanje drugih, v trgovini potrebnih jezikov.

Če se vse izvrši tako, kakor se namerava, se slovenska trgovska akademija lahko še letos s 1. septembrom otvori. Naravno je, da želimo to iz vsega srca dobro vedoč, da je s tem storjen velevažen korak v korist trgovine na Kranjskem.

Kmetijstvo.

Mlekarske zadruga.

Pred nekaj leti se je pri nas začelo snovati vsakovrstne zadruga. Razumni ljudje, ki poznajo zadružne razmere v družih deželah, so spoznali, da ni vse zlato, kar se sveti, in da ne kaže vsega posnemati, kar se je drugod ustanovilo, tudi če se je tod ali tam obneslo, zakaj razmere niso povsod jednake.

Pri nas se je zlasti katoliško narodna stranka oprijela zadružništva. Toda ta stranka ni snovala produktivnih zadrug, nego izključno samo konsumna društva. Te zadruga so se oprijele kupčevanja z vsakovrstnim blagom, kar ni in ne more biti namen zadružništva. Kmetovalec naj obdeluje zemljo, naj redi živino in naj skuša svoje pridelke kar možno spravljati v denar. Kupčevanje s kavo in suknom ne spada v njegov delokrog.

Napredna narodna stranka je glede zadružniškega vprašanja pokazala, da pozna bolje pravi smoter gospodarske kooperacije. Postavila se je na stališče, da je treba snovati produktivne zadruga. V Kropi je cesarski svetnik Murnik ustanovil žrebljarsko zadruga, kmetijska družba pa je ustvarila v raznih krajih po deželi mlekarske zadruga, s katerimi je kmetskemu prebivalstvu odprla nov vir dohodkov.

Prvo mesto mej vsemi mlekarskimi zadrugami zavzema danes brez dvoma logaška mlekarska zadruga, katera lahko vsem drugim služi za uzor. Naj podamo o tej zadrugi nekaj podatkov, da se prepričajo čitatelji, koliko koristnega se da napraviti, kjer je sposobnost in eneržija.

Koncem leta 1899. je štela logaška mlekarska in sirarska zadruga 174 članov, kateri so na račun deležev

vplačali 3297 kron. Zadruga je prejela od svojih članov 386.799 litrov mleka in 1614 kilogramov masla, za katero blago dobe zadružniki 48.957 kron 22 vin. Zadruga je prodala v 1899. letu 193.546 litrov polnega mleka, 10.848 litrov smetane, 16.707 litrov posnetega mleka, 3445 kilogramov surovega masla, 5875 kilogramov sira in 370 kilogramov skute. Za mleko, sveže izdelke in za sir se je dobilo 55.887 kron 92 vin. Sploh je bilo vseh dohodkov skupaj 58.599 kron 4 vin. Zadružnikom se je plačevalo mleko liter po 10 do 12 vin. po kakovosti. Koncem leta so pa dobili zadružniki še od vsakega litra $1\frac{1}{2}$ vin. In poleg tega je bilo še ostanka 3115 kron 14 vin.

Leta 1900 se je mlekarna zelo povzdignila. V tem letu so dobili zadružniki do 1. decembra 57.618 kron 62 vin. Za mleko in mlečne izdelke se je dobilo do istega dneva 75.740 kron 33 vin., tedaj za 19.852 kron 51 vin. več nego lansko leto in poleg tega pride še mesec december. Vseh dohodkov je bilo do 1. decembra 77.875 kron 73 vin., izdatkov pa 73.178 kron 87 vin. Tudi število zadružnikov se je do konca l. 1900 znatno pomnožilo posebno odkar so pristopili tudi posestniki iz Hotederšice, koncem lanskega leta je bilo vseh zadružnikov 284.

To so gotovo sijajni uspehi. Največ je k tem uspehom pripomogla spretnost in izvedenost vodstva in ugedna železniška zveza s Trstom in Reko. Drugim zadrugam v deželi se ne godi tako dobro. Tega je krivo največ to, da nimajo odjemalcev. Nekateri zadruge niso dosegle družega, kakor da se je tod in tam znižala cena mleku.

Pri snovanju zadrug je torej v prihodnje pred vsem gledati na to, da si zadruga zagotovi primerno število odjemalcev. Koder se ne more mleko spravljati v denar, se je pač treba lotiti sirarstva. Sir se lažje v denar spravi, in če se bo dosti sira izdelalo, se bodo tudi domači ljudje navadili te zdrave in tečne hrane, ki veliko več zaleže, kakor krompir in kislo zelje, s katerim se naše ljudstvo največ živi.

Poučni in zabavni del.

Čez petdeset let.

Bajka.

(Dalje.)

„In kako so se pokrili stroški tega načrta?“ vprašam radovedno.

„Glede denarnega vprašanja je bilo seveda dosti pričkanja, predno je prišlo do porazumljenja. Konečno so ekvivalent razdelili tako, da je prispevala država, ki bi bila imela graditi nov most s šentjakevskega trga na Cojzovo cesto, in ker ji odpade vsako nadaljno popraviljanje 150 tisoč kron, mestna občina je prevzela namesto novega mesarskega mostu in za pridobitev stav-

binskega prostora za tržnico in velikega javnega trga 550 tisoč kron, ostanek pa se je razdelil na one hišne posestnike, kojih hiše stoje ob velikem novem trgu, v sled česar so pridobile večjo vrednost. Financiranje zgradbe pa je prevzelo veliko naše domače podjetje. „Narodno gospodarsko društvo“, proti petdesetletni amortizaciji.“

Prišla sva bila pod Trančo. Zopet nekaj novega, nekdanje Friedrichove hiše, kjer se je nahajala dobroznana vinska klet, ni več, na njenem prostoru pa se vzdiguje lepa terasa z dvojnimi stopnicami.

„Ravno taka terasa nahaja se tudi pri „Mestnem domu“, tam kjer je nekdanj stala mestna ledenica“, pojasnjuje moj prijatelj. „Od tam vodi nad dijaškimi ulicami in nad podgradnimi hišami lepo izpeljana položna in enakomerna se vzdigajoča pot do terase in dalje do Osoj od tam pa jedna v sezpentinah vrh Gradu, druga pa skoro vodoravno pod starimi utrdami na južni konec Gradu, kjer je nastala nova naselbina, krasne vile denarnih mogotcev. Ta pot med obema terasama je krasno jutranje sprehajališče, raz katero uživa človek tekom petih minut bujen razgled čez vse mesto, na planine in na tri strani lepe kranjske dežele.“

Lezla sva počasi po stopnicah navzgor in potem dalje po poti vrh Gradu. Nisem se mogel načuditi tej preobrazbi, ves Grad je bil izpremenjen v diven park z lepimi poti in stezicami. Posebno ukusno je bil urejen prostor vseh utrd, kjer je bilo sredi prostorno igrišče za otroke na okoli pa košata senčnata drevesa in k počitku vabeče klopi. Smodniškega stolpa ni bilo več in lep drevored je vodil proti gradu. Na levo pod gradom je bil velik restavracijski vrt s steklenim salonom, kegljiščem in igriščem za law tennis in croquet.

„Podjeten domačin“, pojasnjeval mi je moj prijatelj, „vzel je nekaj prostorov v gradu v najem in se peča v prvi vrsti z mlekarstvom. Nabavil si je nekaj lepih krav in pri njem se vedno dobi ravno namolzeno toplo mleko. Poleg tega pa seveda tudi kava, čokolada, čaj, surovo maslo, razne mrzle jestvine, pivo in izborna vinska kapljica. Tu je sedaj najpriljubljenejša zajutrkovalnica Ljubljancanov in tudi popoldne je navadno vedno polno ljudi gori. Mož dela prav dobre kupčije.“

„In ostali prostori v gradu so prazni?“

„Ne“, odgovori mi, „nahajajo se v njih zavodi za slepe in gluhone in vse poslopje je v te blage namene primerno prenovljeno.“

Zavila sva krog gradu, ki je bil obkoljen z lepo široko, ob krajih z drevjem zasajeno teraso. Divno to sprehajališče je nudilo krasen razgled na vse štiri vrtove.

Napotila sva se na južni kolodvor. Pred nama se je razprostila lepa ravnina — ljubljansko barje.

„To je naš kranjski Banat“, nadaljuje moj prijatelj, „kateri oskrbuje naše pokrajine — s žitom. Čudo plodvito je postalo, kar so ga osušili in blagostanje se je naselilo med te nekdanj pomilovanja vredne barjane.“